

Tortricidae znalezione na terenie majątku Stemplew w latach 1919 — 23.

Verzeichnis der auf dem Gute Stemplew in den Jahren 1919—23
aufgefundenen Tortriciden.

podał

SERGJUSZ hr. TOILL.

Majątek Stemplew położony jest 30 kilometrów na półn.-wschód od powiatowego miasta Turku (wojew. Łódzkie). Majątek ten przedstawia płaszczyznę około 620 h i składa się z ziemi ornej, lasu i łąk torfowych. Las (160 h), w którym dominuje sosna (50%), położony jest częściowo na piaskach, częściowo na gruncie mokrym torfiastym. Tam, gdzie grunt jest wilgotniejszy, trafiają się małe łączki, a sosna ustępuje miejsca brzozie, dębowi, jesionowi, olszy, osinie i świerkowi. Jodły, buka, jaworu, grabu, wiązu, lipy i leszczyny na terenie majątku nie spotykamy zupełnie. Niema ich nawet w pobliskich sąsiednich majątkach. Na łąkach znajduje się kilka stawów i torfowiska zarośnięte trzcina. Na rowach pomiędzy polami rośnie obficie *Prunus spinosa*. Na tym terenie z tak różną glebą, począwszy od piasków lotnych aż do bagnisk torfowych, miałem sposobność zbierania luskoskrzydłych w latach 1919—1923. W ciągu tych 5 lat zostało zebranych przeze mnie 181 gatunków Tortricidae. Przy zbieraniu ich posługiwałem się zwykłą siatką, używaną do łapania owadów, jak również, w odpowiednie wieczory, dużą lampą acetylenową. Bardzo wiele okazów wyhodowałem z gąsienic, względnie poczwerek. Przy oznaczaniu zebranych materiałów posługiwałem się monografią prof. Kennela „Die Palaearktischen Tortriciden“.

TORTRICINAE.

Acalla Reb.

emargana F. — Jedyne okaz ♀, 15 IX 1919 r. (Kennel: Taf. III, Fig. 1); forma *caudana* F. 24—29 VIII 1919, 20 VIII — 1 IX 1920, VII — VIII 1921, VIII — IX 1922, VIII 1923. Dość pospolita. Strzepywałem ją z gałęzi młodych osik. Kilkanaście okazów wyhodowałem z gąsienic, znalezionych w zwiniętych liściach osiki.

hastiana L. f. *coronana* Thnbg. — ♀ 26 III 1921, ♀ 4 IV 1922 (Kennel: Taf. III, Fig. 29 u. 31); f. *confixana* Hb. — ♀ 16 III 1921. Wszystkie trzy wypłoszyłem z wysokiego wrzosu.

fimbriana Thnbg. — ♂ 19 X 1921 strzepany z gałęzi *Salix caprea*. ♂ 26 IV 1922 wypłoszony z wysokiego wrzosu. Pierwszy okaz wyróżnia się szeroką białawą smugą wzdłuż *costa*.

mixtana Hb. — ♂ 26 III 1921 strzepany z gałęzi młodej brzozy.

literana L. — ♂ 1 IV 1920 znaleziony na pniu starej sosny w lesie mieszanym. Wyróżnia się nieco zredukowanym czarnym rysunkiem.

boscana gen. aut. *ulmana* Dup. — ♂ 18 IV 1919 znaleziony na pniu dębowym.

niveana F. — 10 IX, 3 X 1919, III—IV, IX—X 1920, III—IV, IX—X 1921, VIII—X 1922, 1 IV—10 V, IX—X 1923. Dość pospolita. Strzepywałem ją z gałęzi brzoź, jak również znajdowałem na pniach sosen i różnych drzew liściastych w lesie mieszanym. Kilka okazów wyhodowałem z gąsienic znalezionych na brzozie; ab. *scotana* Steph. Tylko dwa okazy: ♂ 13 IV 1920 i ♀ 14 V 1921. Odmiana ta zdaje się być bardzo rzadka w danej okolicy.

lipsiana Schiff. — IX—X 1919, $\frac{2}{3}$ VIII—X 1920, IX—X 1921, IX—X 1922, VIII—X 1923. Nierzadka, trafiała się i wiosną, lecz rzadziej. Strzepywałem ją z gałęzi młodych brzoź. Jeden okaz ♂ wyróżnia się czerwono-brunatnym odcieniem skrzydeł.

aspersana Hb. — Jedyne okaz ♂ 7 IX 1919 spłoszony z trawy na łące.

ferrugana Tr. — Bardzo pospolita w miejscach porośniętych młodą brzozą. Dwa pokolenia. Pierwsze VI—VII, drugie od VIII—IV (zimuje). Okazy drugiego pokolenia są znacznie większe i ciemniej ubarwione; ab. *tripunctana* Hb. — Dość rzadka w obydwóch pokoleniach.

holmiana L. — 1—29 VII 1919, $\frac{2}{3}$ VI—VII 1920, VI—VIII 1921, VII—VIII 1922, VI—VIII 1923. W ogrodzie owocowym pospolita.

reticulana Ström. f. *ciliana* Hb. i f. *dimidiana* Froel. — Od VIII do X w owocowym ogrodzie i na *Prunus spinosa* na rowach bardzo pospolita (zwłaszcza f. *ciliana*).

Philedone Meyr.

gerningana Schiff. — 2 okazy ♂ 31 VII 1919, ♂ 19 VIII 1920, ♂ 16 VI 1921, ♂ 4 VII 1922, ♂ 9 VIII 1923. Strzepane z gałęzi młodych brzoź.

prodromana Hb. — Jedyne okazy ♂ 18 IV 1919; który niestety w krótkce uległ zniszczeniu. Spłoszony z trawy w kulturze sosnowej.

Epagoge Meyr.

grotiana F. — VII 1919, ♀ 8 VII 1920, 2 okazy ♂ 10 i 15 VII 1921, ♂ ♀ 18 VII 1923. Strzepane z gałęzi *Salix caprea*.

gnomana F. — VII 1919, 28 VI — 19 VII 1920, 15 VI — 27 VII 1921, 3 VII — 5 VIII 1922, 7 VII — 2 VIII 1923. Pospolita, strzepywana z gałęzi dębów.

Sparganothis Hb.

pillieriana Schiff. — 2 okazy ♂ 3 V 1919, ♂ ♀ 8 V 1920, 5 okazów ♂ 14 V — 4 VI 1921, 2 okazy ♀ 8 VI 1922, 3 okazy ♂ i 2 okazy ♀ 17 V 1923.

Cacoecia Hb.

reticulana Hb. — Dość pospolita od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII. Strzepywałem ją z gałęzi brzoź.

piccana L. ♀ 8 VII 1919, ex l., ♂ ♀ 18 VII 1921. Strzepane z gałęzi sosny *Pinus sylvestris*.

Wyhodowany okaz odznacza się jaśniejszym ubarwieniem i silnie zredukowanym poroździeranym rysunkiem przednich skrzydeł.

podana Scop. — ♀ 10 VII 1919 ex l. i 4 okazy ♂ 30 VII 1919, ♀ 29 VII 1920, ♂ ♀ 31 VII 1921, 2 okazy ♂ 4 VIII 1922, ♂ ♀ 3 VIII 1923. Strzepane z gałęzi osiki i sosny. Jeden okaz ♂ odznacza się białawo-żółtem tłem obu skrzydeł. Jest on również mniejszy od pozostałych.

decretana Tr. — ♂ 25 VII 1919, ♂ ♀ 19 VII 1920, 2 okazy ♂ 30 VII 1921, 4 okazy ♂ 3 — 5 VIII 1922, 3 okazy ♂ 9 — 17 VIII 1923. Strzepane z gałęzi brzoź i osik. Jeden okaz ♂ złowiony 30 VII 1921, odznacza się bledszym rysunkiem na przednich skrzydłach na bardzo jasnym tle. U drugiego zaś okazy, złowionego 9 VIII 1923, przednie skrzydła mają ciemny czerwono-brunatny odcień. Jest on również mniejszy od innych ♂♂.

crataegana Hb. — Jedyny okaz ♀ 1 VII 1920 wypłoszony z krzaku tarniny.

*xylostean*a L. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII. Nierzadka. Strzepywałem ją z gałęzi dębu. Niektóre okazy wyhodowałem z gąsienic znalezionych na dębie i osinie.

rosana L. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII, wszystkie okazy wyhodowałem z gąsienic i poczwerek, znalezionych na porzeczce w ogrodzie owocowym.

musculana Hb. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{1}{2}$ VI pospolita w młodnikach olszowych.

unifasciana Dup. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII. Nierzadka. Strzepywałem ją z gałęzi starego dębu w pobliżu zabudowań gospodarczych.

costana F. — ♂ 19 VI 1919, na łąkach, wypłoszony z trzciny, ♂ 25 VII 1919 złowiłem przy lampie acetylenowej w moim pokoju, ♂ ♀ 31 V i ♀ 19 VII 1921, na szpinaku w ogrodzie warzywnym.

Pandemis Hb.

ribeana Hb. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII pospolita. Niektóre okazy należą do odmiany, opisaney przez F. Schillego w jego pracy „Motyle Drobne Galicyi“ str. 86; ab. *cerasana* Hb. — ♀ 1 VII, ♂ 27 VI, ♀ 19 VII 1920, 2 okazy ♂ 29 VII 1921, ♀ 19 VII 1922, ♂ ♀ 23 VII 1923.

heparana Schiff. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{2}{2}$ VIII bardzo pospolita. Niektóre okazy należą do odmiany I opisaney przez Klemensiewiczza; ab. *vulpisana* H. S. — ♂ 7 VIII 1919 i ♀ 20 VIII 1922.

Tortrix (L.) Meyr.

politana Hw. — ♀ 5 VII 1919, ♂ 11 IV 1920, 2 okazy ♂ 20 IV 1921, ♂ 27 IV 1922, ♂ 26 IV i ♀ 30 IV 1923. Okaz ♀ złowionej 5 VII 1919, wyróżnia się żółto-brunatnym odcieniem rysunku przednich skrzydeł.

cinctana Schiff. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII. Spotykałem ją tylko w jednym miejscu — na małej polance w środku młodnika sosnowego w pobliżu zabudowań gospodarczych, gdzie była pospolita.

ministrana L. — Od $\frac{1}{2}$ V do $\frac{1}{2}$ VII. Nierzadka. Strzepywałem ją z gałęzi młodych brzoź.

bergmanniana L. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{2}{2}$ VII. 23 okazy wyho-

dowane z gąsienic i poczwarek, znalezionych na róży dzikiej i ogrodowej.

viridana L. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII pospolita. Strzeptywałem ją z gałęzi dębu, jak również dużą ilość wyhodowałem z gąsienic i poczwarek, zebranych na dębie; ab. *suttneriana* Schiff. — ♂ 1 VIII 1919, ♀ 2 VII 1923.

forsterana F. — ♀ 8 VIII 1919, ♂ 26 VII 1921. Strzepane z gałęzi sosny w lesie mieszanym.

paleana Hb. — Od $\frac{1}{3}$ VII do $\frac{2}{2}$ VIII. Na łąkach. Niezadka; ab. *intermediaria* Schiff. — nieco rzadsza od typowej.

rusticana Hb. — ♂ 10 V 1919, ♀ 21 IV 1920, 2 okazy ♀ 8 V 1921, ♂ 1 V 1922, ♂ ♀ 17 V 1923. Spłoszone z wysokiego wrzосу.

diversana Hb. — ♂ ♀ 23 VII 1919. ♀ 12 VII 1922. Strzepane z młodych brzoź; forma *transitana* Gn. — ♂ 22 VII 1919, ♀ 4 VII 1921.

osseana Scop. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{2}{2}$ VIII, na łąkach pospolita. Jeden okaz ♂ ma białawe przednie skrzydła.

incertana Tr. — 2 okazy ♂ 16 VI 1919, ♂ 18 VI 1921. Strzepana z gałęzi sosnowych w młodniku.

wahlbomiana L. — Od $\frac{1}{2}$ V do $\frac{1}{2}$ VIII wszędzie pospolita.

nubilana Hb. — 2 okazy ♂ 3 VII 1919, ♂ 26 VI 1920, 2 okazy ♀ 27 VII 1923. Wypłoszone z krzaków *Crataegus oxyacantha*.

Tortricodes Gn.

torticella Hb. — Jedyne okazy ♂ 2 IV w lesie mieszanym.

PHALONINAE.

Clysia Meyr.

ambiguella Hb. — ♂ 8 VI 1919, ♀ 8 VIII 1920, ♂ 13 V 1921, ♂ 12 V i ♂ 13 IX 1923. Strzepane z gałęzi iwy.

Phalonia Meyr.

rutilana Hb. — ♀ 8 VIII, 3 okazy ♂ 18 VII 1919, ♀ 20 VII 1920, ♂ 10 VII 1921, 2 okazy ♂ 31 VII 1922. Wypłoszone z krzaków jałowca w kulturze sosnowej.

kuhlwieniana F. R. — Jedyne okazy ♂ 17 V 1923. Również wypłoszony z krzaku jałowca.

kindermanniana Tr. — ♂ 20 VII 1919, ♂ 20 VII 1922.
Do lampy acetylenowej.

smeathmanniana F. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ IX. Występuje tu prawdopodobnie w dwóch pokoleniach. Nierzadka. Łowiłem przy lampie acetylenowej w moim pokoju.

implicitana Wocke. — ♂ 27 VII 1920, ♂ 31 VII 1922, również przy lampie acetylenowej.

ciliella Hb. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{1}{2}$ IX pospolita.

epilinana Hb. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII. Również pospolita. Łowiłem ją razem z poprzednią przy lampie acetylenowej.

nana Hw. — ♀ 14 V 1919, ♀ 7 VI 1920, ♂ 25 V 1921.
Do lampy acetylenowej.

curovstrigana Wilk. — Od $\frac{2}{2}$ VII do $\frac{1}{2}$ IX w kulturach sosnowych na końcu lasu. Poczyna latać krótko przed zachodem słońca. Nierzadka.

posterana Z. — 2 okazy ♂ 20 VII 1919, ♂ 15 VII 1921, ♀ 2 VI 1922, ♂ 15 VII 1923.

phaleratana H. S. — ♀ 13 VIII, 2 okazy ♂ 17 VIII 1919, ♂ 22 VII 1920, ♀ 25 VII 1921, ♂ 21 VII 1923.

manniana F. R. — ♀ 18 VI, ♂ 19 VII 1919, ♂ 11 VI 1920, ♀ 15 VIII 1922.

mussehliana Tr. — ♀ 16 VI, ♂ 17 VIII 1920, ♂ 20 VIII 1923. Jak i poprzednie 3 gatunki, zostały złapane przy lampie acetylenowej.

hartmanniana Cl. — ♀ 9 VI 1919, ♂ 20 V, ♂ 16 VI, 2 okazy ♂ 17 VI, ♀ 18 VI 1923. Wypłoszone z trawy na rowie przy małym młodniku sosnowym, stojącym w polu.

Euxanthis Meyr.

hamana L. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII pospolita na wilgotnych łączkach w ogrodzie owocowym; forma *diversana* Hb. — Razem z poprzednią również pospolita.

zoegana L. — ♂ 19 VII, ♀ 26 VIII 1919. Na łąkach.

EPIBLEMINAE.

Evetria Hb.

duplana Hb. — ♂ 2 IV, ♀ ♂ 9 IV 1920, ♀ 10 IV 1921, ♂ ♀ 11 IV 1922, ♂ 26 III 1923. W kulturach sosnowych na końcu lasu. Zaczyna latać krótko przed zachodem słońca.

pinivorana Z. — ♂ 23 V 1921, ♂ 27 VI, ♀ 10 VII 1923. Strzepane z gałęzi sosnowych.

turionana Hb. — Od $\frac{1}{2}$ V do $\frac{2}{2}$ VI w kulturach i młodni-
kach sosnowych. Zaczyna latać przed zachodem słońca. Nie-
rzadka.

buoliana Schiff. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII, pospolita. W nie-
których kulturach sosnowych zwłaszcza na *Pinus banksianna*
w latach 1922 i 1923 wyrządziła znaczne szkody; ab. *thurificana*
Led. — 8 VII 1919, 18 VII 1920, 12 VI 1922; ab. *pinicolana*
Dbld. — 8 VII 1919.

retiferana Wocke. — ♂ 20 IV 1920, ♀ 7 V 1923. Strze-
pane z gałęzi *Pinus sylvestris*.

resinella L. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{1}{2}$ V. Nierzadka. Wszystkie
okazy wyhodowane z gałek żywicznych sosny.

Argyroploce (Hb.) Wlsg h m.

salicella L. — ♀ 19 VII, ♀ 29 VII 1919, 3 okazy ♂ 3 VII
1921, ♀ 17 V 1923. Spłoszone z gałęzi iwy.

semifasciana Hw. — ♀ 13 VIII 1919. Strzepana z gałęzi
wierzby.

hartmanniana L. — Od $\frac{2}{2}$ VII do $\frac{2}{2}$ VIII. Nierzadka na
pniach starych przydrożnych wierzb.

corticana Hb. — ♂ 1 VII 1919, ♂ 13 VI 1922. Strzepany
z gałęzi młodych brzoź.

betulaetana Hw. — Od $\frac{2}{2}$ VII do $\frac{1}{2}$ IX. Pospolita w młodni-
kach brzożowych.

sororculana Zett. — Od $\frac{1}{2}$ V do $\frac{2}{2}$ VI. Pospolita. Strze-
pywałem ją z gałęzi młodych brzoź.

variegana Hb. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII. Nierzadka, zwłaszcza
w ogrodzie owocowym.

pruniana Hb. — Od $\frac{2}{2}$ V do $\frac{2}{2}$ VII. Pospolita. Przed za-
chodem słońca lata wkoło krzaków tarniny.

ochroleucana Hb. — ♂ 10 VII 1919, ♂ 8 VI 1920, w ogro-
dzie owocowym.

dimidiana Sodof. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{1}{2}$ VIII, w młodnikach
brzożowych nierzadka.

lediana L. — ♂ 10 VI, ♀ 14 VI 1922, znalazłem je siedzące
na listkach *Vaccinium uliginosum*.

micana Hb. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{2}{2}$ VII. Nierzadka, w zarosłach jeżyn i paproci.

schulziana F. — Od $\frac{2}{2}$ VII do $\frac{3}{2}$ VIII, kilkanaście okazów wypłoszonych z wysokiego wrzosu.

palustrana Z. — Jedyny okaz ♀ 4 VII 1921. Wypłoszony z wysokiego wrzosu.

bifasciana Hw. — Również jedyny okaz ♂ 1 VII 1919.

rurestrana Dup. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{2}{2}$ VII, dość pospolita na brzegu małego młodnika sosnowego, stojącego w polu.

bipunctana F. — 2 okazy ♂ 13 VI 1921 na terenie błotnistym, porośniętym *Vaccinium uliginosum*.

hercyniana Tr. — ♂ 24 V, 2 okazy ♀ 25 V 1920, ♂ 31 V 1921. Strzepane z gałęzi świerków.

urticana Hb. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII, wszędzie na wilgotnych łączkach pospolita.

umbrosana Hb. — Od $\frac{2}{2}$ V do $\frac{2}{2}$ VII, w wilgotnym lasku olszowym nierzadka.

lacunana Dup. — Od $\frac{1}{2}$ V do $\frac{1}{2}$ VIII, jak *urticana* wszędzie pospolita.

rioulana Sc. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII, spotykałem w towarzystwie poprzedniej. Również pospolita.

cespitana Hb. — Jak poprzednia.

brandieriana Hb. — Jedyny okaz samca wyhodowałem z gąsienicy znalezionej na osinie 27 V 1923; ab. *viduana* Hb. — ♀ 4 VI 1921. Strzepana z gałęzi osiny.

antiquana Hb. — ♂ 1 VI 1919, złapany przy lampie acetylenowej. Jedyny okaz.

ericetana Wstwd. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{3}{2}$ VII na polach konicznych i na łąkach nierzadka.

striana Schiff. — Od $\frac{1}{2}$ VII do $\frac{1}{2}$ VIII w towarzystwie poprzedniej.

rufana Scop. — Jak poprzednia tylko nieco rzadziej spotykana; ab. *purpurana* Hb. — 1 VII 1919, ♂ ♀ 10 VII 1922.

arbutella L. — ♂ 8 VII, ♂ 29 VII 1919.

Phiaris (Hb.) Kenn.

arcuella Cl. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VII. Pospolita.

boisduvaliana Dup. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VII. Gąsienica mojem zdaniem żyje na ziołach, nie zaś na jodle, jak podaje Spuler,

Heinemann i inni. W tej miejscowości, gdzie złowiłem 39 okazów, a mianowicie na łąkach, ani jodły, ani innych drzew w pobliżu nie było. Muszę tu jeszcze dodać, że motylek ten trafiał się często na przestrzeni mniej więcej 1 hektara na łączce położonej między stawami. Na całej zaś łące spotykałem tylko pojedyncze okazy.

Cymolomia L d.

hartigiana Rtzbg. — Od $\frac{1}{2}$ VII do $\frac{1}{2}$ VIII. Nierzadka. Strzepywałem ją z gałęzi świerków.

Ancyliis Hb.

achatana F. — Jedyne okazy ♂ 15 VII 1919 w ogrodzie owocowym.

derasana Hb. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{2}{2}$ VII w dwóch pokoleniach nierzadka.

lundana F. — Od $\frac{1}{2}$ V do $\frac{1}{2}$ VIII, jak poprzednia.

myrtillana Tr. — ♂ 4 VI 1919, ♂ 23 V 1923, w lesie w miejscach porośniętych wrzosem.

siculana Hb. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{2}{2}$ VIII. W dwóch pokoleniach. Pospolita. Okazy drugiego pokolenia są nieco mniejsze.

comptana Froel. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{1}{2}$ VII, rzadka.

mitterbacheriana Schiff. — Od $\frac{1}{2}$ V do $\frac{2}{2}$ VIII, w dwóch pokoleniach. Nierzadka.

laetana F. — Jak poprzednia.

tineana Hb. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{2}{2}$ VII, w dwóch pokoleniach, w kulturach sosnowych na glebie piaszczystej. Okazy drugiego pokolenia są znacznie mniejsze.

unguicella L. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{2}{2}$ VII, w miejscach wilgotnych porośniętych wrzosem.

unca Hb. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{2}{2}$ VIII, jak poprzednia.

biarcuana Stph. — ♂ 8 V 1920, ♂ 22 V 1921. Strzepane z gałęzi *Rhamnus frangula*.

dimidiana Hw. — ♂ 27 VI 1919, ♀ 23 V 1921, jak poprzedni gatunek.

Lobesia Gn.

permixtana Hb. — ♂ 27 V 1921. Strzepane z gałęzi jabłoni.

Rhopobota L. d.

naevana Hb. — ♀ 31 VII 1919, ♀ 26 VIII 1922; ab. *ge-minana* Stph. — ♀ 13 VIII 1919. Strzepane z gałęzi drzew owocowych.

Bactra Steph.

lanceolata Hb. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII, na wilgotnych leśnych łączkach, nierzadka.

furfurana Hw. — ♀ 21 VI 1919, ♀ 28 VII 1920. Znalazłem ten gatunek w tych samych miejscach, gdzie poprzedni.

Semasia Kenn.

profundana F. — ♀ 15 VII, ♀ 20 VII 1921, w wilgotnym lesie na wrzosie.

corticana Hb. — Od $\frac{2}{3}$ VI do $\frac{2}{3}$ VIII; ab. *steiniana* Sorh. — ♂ 28 VI 1920; ab. *nigricans* Sorh. — ♂ 20 VII 1919, 2 okazy ♂ 9 VII 1923. Gatunek ten wraz z jego odmianami znajdowałem na pniach starych dębów.

nanana Fr. — Od $\frac{2}{3}$ V do $\frac{2}{3}$ VII, motylek ten latał przed zachodem słońca w olbrzymiej ilości wkoło świerków stojących nad płotem w ogrodzie owocowym.

granitana H. S. — ♂ 10 VI 1919. Znalazłem ten jedyny okaz w tem samym miejscu, gdzie poprzedni gatunek.

oppressana Tr. — ♀ 27 VI 1919, ♀ 1 VI 1921, na pniach *Populus pyramidalis*.

simplana F. R. — ♀ 8 VII 1919, ♂ 2 VI, ♀ 4 VI 1921, na pniach osiny w lesie na torfowiskach.

vacciniana Z. — 2 okazy ♀ 10 VI 1922 w lesie na *Vaccinium uliginosum*.

incarnana Hw. — Od $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{1}{2}$ VIII, na pniach osiny w lesie wilgotnym.

neglectana Dup. — ♂ 4 VI 1921, ♀ 2 VI 1922, ♀ 2 VII 1923. Strzepane z gałęzi iwy.

ramella L. — ♀ 28 VIII 1919, ♂ 25 VII 1921 na pniu brzozy.

ericetana H. S. — Od $\frac{2}{3}$ V do $\frac{2}{3}$ VI, w kulturach sosnowych na wrzosie.

fracifasciana Hw. — ♂ 19 IV 1921, 3 okazy ♀ 18 V 1922, ♂ 21 V 1923, na rowie w pobliżu lasu.

trimaculana Don. — ♂ 23 VII 1919. Strzepany z gałęzi *Rhamnus frangula*.

minutana Hb. — ♀ 19 VI 1921, wyhodowana z gąsienicy znalezionej na *Populus pyramidalis*.

obtusana Hw. — ♀ 16 VI 1919, ♀ 22 V 1921. Strzepane z gałęzi iwy.

conterminana H. S. — ♂ 13 VII 1920, ♀ 17 VII 1923. Złapane przy lampie acetylenowej.

metzneriana Tr. — Jedyny okaz ♂ 17 VIII 1919, złapany przy lampie acetylenowej.

candidulana Nolck. — ♂ 17 VII, ♀ 19 VIII 1923. Złapane również przy lampie acetylenowej.

hypericana Hb. — Od $\frac{2}{2}$ V do $\frac{1}{2}$ IX wszędzie dość pospolita.

Asthena (Hb.) Meyr.

pygmaeana Hb. — Od $\frac{1}{2}$ IV do $\frac{1}{2}$ V liczna w młodnikach świerkowych.

Tmetocera Led.

ocellana F. — Od $\frac{2}{2}$ VI do $\frac{2}{2}$ VIII. Pospolita w ogrodzie owocowym.

Notocelia (Hb.) Meyr.

uldmanniana L. — Od $\frac{1}{2}$ VII do $\frac{2}{2}$ VIII, wszystkie 27 okazów wyhodowałem z gąsienic znalezionych na jeżynie.

suffusana Z. — ♂ 8 VII 1923, złapany przy lampie acetylenowej.

roborana Tr. — ♀ 21 VII, ♂ 31 VII 1919, ♀ 2 VI 1920, wypłoszone z krzaków dzikiej róży.

Epiblema Meyr.

infidana Hb. — ♂ 28 VIII 1919, ♂ 2 IX 1923.

scopoliana Hw. — ♀ 15 VII, ♂ 23 VII 1919.

expallidana Hw. — 15 — 20 VII 1919, ♀ 12 VIII 1920, ♀ 17 VII 1922. Ten gatunek jak i poprzednie dwa złowiłem przy lampie acetylenowej.

luctuosana Dup. — ♂ 20 V 1920, ♀ 15 VI 1922, wypłoszone z pokrzyw na łąkach.

pflugiana Hw. — ♂ 27 VI, ♀ 1 VIII 1919, na łąkach.

foenella L. — $\frac{1}{2}$ VI do $\frac{2}{2}$ VIII. Nierzadka. Jeden okaz ♂

odznacza się prawie zupełną redukcją białej hakowatej dorsalnej plamy, z której na lewym skrzydle pozostała tylko mała biała trójkątna plamka na *dorsum*. Na prawym zaś skrzydle prócz wymienionej plamki znajduje się jeszcze jedna mała podłużna plamka powyżej; forma *acclivella* Uffeln. („Zeitschr. f. wissensch. Insektenbiologie“, Bd. VIII, Heft 4, p. 136). — Dwa okazy, ♂ 19 VII 1920 i ♂ 17 VIII 1921. Mojem zdaniem odmiana ta, jak i inne z powiększoną lub przyciemnioną plamą (ab. *unicolorana* Klem., *unicolor* Sorh.), nie zasługuje na specjalną nazwę.

similana Hb. — Od $\frac{2}{2}$ VIII do $\frac{2}{2}$ IX, dość rzadka. Strzepywałem ją z gałęzi brzoź i innych drzew liściastych.

crenana Hb. — ♂ 29 VIII 1921. Strzepany z gałęzi iwy.

tripunctana F. — ♀ 16 VI 1919, ♀ 20 V 1920. Wypłoszone z krzaków róży.

subocellana Don. — Od $\frac{1}{2}$ V do $\frac{2}{2}$ VI. Nierzadka. Strzepywałem ją z gałęzi iwy.

demaruiana Fr. — ♂ 18 VI 1919. Wypłoszony z krzaku żarnowca.

tetraquetrana Hw. — Od $\frac{2}{2}$ IV do $\frac{2}{2}$ VI, wszędzie pospolita.

nisella Cl. — ♀ 28 VII 1923. Wyhodowałem ją z gąsienicy znalezionej na osinie.

penkleriana F. R. — ♀ 23 VII, ♂ 13 IX 1929. Strzepane z gałęzi olszy.

tedella Cl. — Od $\frac{2}{2}$ V do $\frac{1}{2}$ VII, liczna. Motylek ten zaczyna latać przed zachodem słońca wkoło młodych świerków.

bilunana Hw. — 2 okazy ♂ 13 VI 1921, ♀ 14 VI 1923. Znalezione na pniach sosen w lesie mieszanym.

ophthalmicana Hb. — Od $\frac{2}{2}$ VIII do $\frac{2}{2}$ X, kilkanaście okazów na pniach osiki i olszy.

solandriana L. f. *trapezana* F. — ♂ 15 VII 1920; f. *sinana* Hb. — ♂ 17 VII 1920. Oba okazy znalezione na pniach olszy.

sordidana Hb. — Od $\frac{1}{2}$ IX do $\frac{1}{2}$ X. Pospolita w młodnikach olszowych.

Hemimene Meyr.

petiverella Hb. — Od V do VII pospolita. Spotykałem bardzo małe okazy o nieco jaśniejszem ubarwieniu.

flavidorsana Knaggs. — Rzadka. $\frac{1}{2}$ VI — VII. Kilka okazów.

alpinana Tr. — ♂ 18 VII 1920, ♀ 17 VII 1921. W trawie na rowach pomiędzy polami.

simpliciana Hw. — $\frac{1}{2}$ VII — $\frac{1}{2}$ VIII. Nierzadka. Spotykałem ją wraz z poprzednimi trzema gatunkami na rowach pomiędzy polami.

Laspeyresia (Hb.) Kenn.

pomonella L. — Od V do VII, pospolita w ogrodzie owocowym.

splendana Hb. — ♀ 27 VII 1919; ab. *reaumurana* Hein. — ♀ 17 VII, ♀ 26 VII 1921. Znalezione na pniach starych dębów.

woeberiana Schiff. — ♀ 20 V 1921. Jedyny okaz znaleziony na pniu jabłoni.

funebrana Tr. — Od VI do VII, kilka okazów wyhodowałem z opadniętych śliwek.

nigricana Steph. — Od $\frac{1}{2}$ VI do VIII, pospolita.

nebritana Tr. — ♀ 23 V 1919. Ten gatunek, jak i poprzedni znalazłem na rowie pomiędzy polami.

succedana Froel. — ♂ 28 V 1923; ab. *conjunctana* Mschl. — ♂ 28 V 1923. Obydwa okazy wypłoszyłem z krzaków żarnowca w sosnowym młodniku.

pactolana Z. — ♀ 11 VI 1923. Strzepana z gałęzi świerku.

compositella F. — Od VI do VII, nierzadka na rowach pomiędzy polami.

cosmophorana Tr. — ♀ 23 V 1921, ♂ 23 V 1923. Strzepane z gałęzi młodych sosen.

scopariana H. S. — IV–V. Kilkanaście okazów wypłoszyłem z krzaków żarnowca.

coniferana Rtz. — Od VI do VIII. 9 okazów strzepałem z gałęzi młodych sosen.

duplicana Zett. — ♂ ♀ 11 VI 1919. Wypłoszyłem z krzaku jałowca.

coronillana Z. — Kilka okazów w drugiej połowie V wypłoszyłem z trawy w młodniku sosnowym.

pallifrontana Z. — ♂ 18 VI, ♀ 27 VI 1919. Na skraju lasu w trawie.

Pamene Hb.

juliana Curt. — 2 okazy ♂ 30 VI 1919. Znalezione przeze mnie na pniach starych dębów.

germana Hb. — ♂ 16 VI 1919, ♀ 2 VI 1920. Znalezione w ogrodzie owocowym.

nilidana F. — ♀ 22 VI 1919, strzeżana z gałęzi dębu.

splendidulana Gn. — ♂ 29 IV, ♀ 21 V 1919, ♀ 8 V 1921.

Złapano w kulturze sosnowej.

Zusammenfassung.

Das Gut Stemplew liegt im N.-Osten 30 Kilometer von der Kreisstadt Turek (Wojewodschaft Łódź) entfernt. Es hat eine Fläche von 630 Hektar und besteht aus bebauten Feldern, Wald und Torfwiesen. Der Boden des Waldes, in dem die Kiefer dominiert (50%), ist zum Teil sandig, zum Teil recht feucht. Da, wo der Boden feucht ist, wird die Kiefer durch Laubbäume verdrängt; jedoch Weisbuche, Bergahorn, Ulme, Rotbuche, Linde, Haselnuss (und auch Weistanne) fehlen gänzlich. Die Teiche auf den Wiesen sind reichlich mit Schilf bewachsen und auf den Gräben zwischen den Feldern wächst *Prunus spinosa*.

Auf diesem Gebiete mit so mannigfaltiger Bodenbeschaffenheit habe ich Gelegenheit gehabt in den Jahren 1919—23 Tortriciden zu sammeln. Es sind von mir 181 Arten aufgefunden worden.

Beim Determinieren der Arten benutzte ich das Werk „Die Palaearktischen Tortriciden“ von Prof. Dr. Kennel.

Nowy gatunek grzebacza z Polski.

Eine neue *Crabro*-Art (*Hym. Sphegidae*) aus Polen.

podal

J. NOSKIEWICZ.

Crabro (Entomognathus) dentifer n. sp.

Sehr ähnlich dem *E. brevis* v. d. Lind.; stimmt mit diesem in der Skulptur des Körpers, im Baue des Endtergites u. der Beine u. in der Form des Clypeusausschnittes fast gänzlich überein; auch ist die Hinterwand des Mittelsegments von den Mittelsegmentseiten nicht durch die Kanten gesondert, die Episternalnahtkerben der Mesopleuren sind ziemlich kräftig u. die Vorderhüften des ♀ sind mit kegelförmigem Fortsatz bewehrt. Unterschiede sind folgende: